

Rotterdam maakt een keuze:

WILLEN WE KOLENWARMTE?

Waar gaat het om?

Rotterdam staat voor een keuze: maken we onze ambities waar en maken we echt werk van een duurzame toekomst? Of houden we het bij woorden en blijven we investeren in fossiele infrastructuur?

Binnenkort wordt een besluit genomen over het al dan niet aansluiten van de twee nieuwe kolencentrales op de Tweede Maasvlakte op het warmtenet van Zuid-Holland en Rotterdam. Deze dure aansluiting zal ons voor decennia vastketenen aan kolenwarmte in de stad.

Er zijn veel betere opties. Rotterdam telt ontelbare daken waarop zonne-energie opgewekt kan worden. Offshore windenergie is tegenwoordig zo goedkoop dat het prijstechnisch met fossiele energie kan concurreren. Woningen isoleren voorkomt de warmtevraag. Hierin investeren is echt schoon en levert hoogwaardig nieuw werk op.

Stakeholders aan het woord

"Het is onze ambitie om de kolencentrale letterlijk te verknopen met de omgeving."

Frits Bruijn, Uniper

"Probleem is nog dat de overheid subsidie moet geven voor de buizen om warmte in te vervoeren."

Hans Schoenmakers, Uniper

"Om Parijs te halen is in 2020 een CO₂-reductie van 40% nodig. Daartoe moeten de kolencentrales sluiten."

Rapport NewClimate Institute

"Kolenwarmte zet ons vast in het verleden, het is tijd om te kiezen voor een duurzame toekomst."

Vatan Hüzeir (Rotterdams Klimaat Initiatief)

Wat wil Rotterdams Klimaat Initiatief?

Rotterdam, bij monde van het College van B&W, moet zich duidelijk uitspreken en zeggen:

- » Wij werken niet mee aan kolenwarmte.
- » Wij laten in Den Haag weten dat Rotterdam de kolencentrales op de Maasvlakte voor 2020 wil sluiten.
- » Wij stoppen met tekenen en rekenen aan kolenwarmte.
- » Wij roepen als aandeelhouder het Havenbedrijf op te stoppen met lobbyen voor de kolencentrales.

Facts & Figures

De twee nieuwe kolencentrales op de Tweede Maasvlakte zijn van Engie (voormalige GDF Suez) en Uniper (voormalig E.ON).

Deze centrales produceren **25%** van de Rotterdamse CO₂-uitstoot, ofwel 9.7 Mton per jaar.

Ter vergelijking: van alle Rotterdamse CO₂-uitstoot wordt circa **90%** veroorzaakt door de industrie in het havengebied. Alle huishoudens en ál het verkeer samen produceren slechts 6%.

Het **Rotterdamse aandeel** in de totale Nederlandse uitstoot is, ondanks alle mooie woorden, in 10 jaar **gestegen** van 16% naar 19%.

Goedkeuring voor de komst van de kolencentrales is destijds verleend op basis van de belofte dat de geproduceerde CO₂-uitstoot afgevangen en opgeslagen zou worden (Carbon Capture and Storage). Dit **doen** de bedrijven **niet** en dat gaan ze zonder grote subsidie ook niet doen.

Het **rendement** van de kolencentrales neemt bij het leveren van 'restwarmte' af **van 46% naar 38%**. Daardoor zullen extra kolen verbrand moeten worden. Het gaat dus niet echt om restwarmte.

Rotterdam wil de komende jaren tot 50% van de woningvoorraad op het warmtenet aansluiten om in "**duurzame warmte**" te voorzien. Los van of een warmtenet de beste manier is om woningen van energie te voorzien, is de extra CO₂-uitstoot die veroorzaakt wordt om de kolencentrales langer open te houden en op een lagere efficiënte te stoken zonder twijfel niet duurzaam te noemen.

De keuze die we maken gaat over decennia. De terugverdientijd van de warmtepijp die de kolencentrales moeten verbinden met het warmtenet ('kolenpijp') is naar schatting 20 jaar. Dit kan gebruikt worden als **argument om de centrales langer open te houden**.

De kolenpijp kost naar schatting **220 miljoen euro**. Hoewel de gemeente hier waarschijnlijk niet direct in zal investeren, heeft het wel een belangrijke rol in het financieringsproces als afnemer van de warmte.

Rotterdam maakt een keuze:

#KENDOE SCHONE STAD

Feest in Rotterdam. Vandaag, 16 november 2035, is het bijna 20 jaar geleden dat de omslag in Rotterdam plaatsvond. Door vanaf dat moment de Rotterdamse samenleving te betrekken bij de energietransitie kwam een open transparant proces op gang dat leidde tot deze dag in 2035: Rotterdam is officieel fossielvrij geworden.

We zijn van ver gekomen. Door de historie heen kende Rotterdam vele innovatieve ontwikkelingen, zoals de haven transitie waarbij de omslag werd gemaakt van stukgoederen naar bulktransport.

Zwarte bladzijden zijn Rotterdam ook bekend. Het bombardement, bijna 100 jaar geleden, wordt nog steeds herdacht door de inwoners van de stad. De wederopbouw toonde de immense veerkracht die de stad tekent.

De belangrijke kentering om te komen tot een klimaatneutraal Rotterdam was het inzicht dat Rotterdam verslaafd was aan fossiel. Niet alleen qua grondstoffen, ook in de manier van werken. Besluitvorming over de energievoorziening vond vooral plaats tussen een kleine groep van belanghebbenden.

Door de Rotterdammers zelf te betrekken ontstond een levendig en open proces dat gericht was op het vormgeven van de fossielvrije stad en economie van morgen. Door stevige discussies en besluiten werd invulling gegeven aan deze ambities. Soms met kleine projecten, steeds meer met omvangrijke investeringsprogramma's.

Honderden Rotterdamse burgers en professionals discussieerden mee over een veelheid aan thema's. Vanuit deze creativiteit ontstonden nieuwe mogelijkheden en beginnende business cases.

Door een consequente ondersteuning van de gemeente konden de kansrijke initiatieven doorgroeien tot volwaardige activiteiten waar miljoenen en uiteindelijk miljarden euro's achter schuil gingen. Zo werden grootschalige woningverbeteringsprogramma's gerealiseerd in aanloop naar het afkoppelen van het toen nog bestaande gasnet.

Het heeft er om gespannen. Net op tijd kwam men in 2016 tot het inzicht dat een geplande pijlpijn met restwarmte van een nabijgelegen kolencentrale een desinvestering zou zijn geweest die niet bijdraagt aan een klimaatneutrale stad, maar de stad langjarig afhankelijk zou hebben gemaakt van deze kolenwarmte. De centrale is uiteindelijk in 2020 gesloten en omgebouwd tot een monument.

In plaats daarvan werd ingezet op het inmiddels beroemde Rotterdam Schone Stad Fonds, waarmee geïnvesteerd werd in activiteiten die de stad afscheid lieten nemen van fossiele brandstoffen. Dit alles onder het credo #Kendoe van het College van Burgemeester en Wethouders destijds.

In 2030 kon zelfs de Milieuzone in de stad worden opgeheven. Voor stadsbewoners was het, door de inzet op fietsen, multimodaal OV, elektrisch vervoer en deelgebruik, zodanig vanzelfsprekend geworden om schoon vervoer aan te schaffen, dat een verbod niet meer nodig was.

Niet de eerste maar wel de grootste transformatie vond plaats in de haven: van fossiele hub en grootste vervuiler werd de haven een knooppunt in de circulaire economie en wereldwijd aanjager van schoon transport.

Internationaal is Rotterdam sindsdien vermaard om haar innovaties op het gebied van biochemie, scheepvaart en luchtvaart. Met hulp van experts uit Delft werd in deze sectoren het gebruik van fossiele brandstoffen overbodig.

Om te vieren dat het is gelukt om de transitie naar een florerende nieuwe stad en economie te maken, viert Rotterdam heel 2036 feest. Oud-burgemeester Aboutaleb, die in 2016 zo'n belangrijke rol speelde bij de kanteling, zal op 5 mei het Bevrijdingsfeest daartoe, letterlijk, van nieuwe energie voorzien door de opening van de Dutch Windwheel. De rest van het programma wordt begin 2036 bekend gemaakt.

#KendoeSchoneStad

16 november 2016. Hier ligt de kans. We hebben een keuze: praten of doen? Rotterdam bruist van de creativiteit en deskundigheid. Zeker als het gaat om klimaatbeleid en stadsverbeteringen voor een nieuw tijdperk. Hoogste tijd om het Rotterdamse potentieel te ontsluiten en gebundeld te richten op een schone, welvarende en fossielvrije toekomst. Doet u mee?

Rotterdam maakt een keuze: INVESTERINGSWIJZER

Vragen

- ? Wat betekent het **Akkoord van Parijs** voor de CO₂-doelstellingen van Rotterdam? Kan de gemeente onderbouwen **hoe** het beleid leidt tot het **halen** van die doelstellingen?
- ? Is bij elk besluit van de Gemeenteraad duidelijk wat de **consequenties zijn voor de CO₂-uitstoot** van de stad?
- ? Wat kan de gemeenteraad doen om komst kolenwarmte tegen te houden en het **sluiten** van de **kolencentrales** te **versnellen**?
- ? Waarom **tekent** en **rekent** de gemeente nog aan kolenwarmte?
- ? Kunnen we van bedrijven wiens **core business** gebaseerd is op **fossiele brandstoffen** verwachten dat zij meewerken diezelfde fossiele brandstoffen **uit te faseren**?
- ? Wat is het risico voor de huidige economie, in termen van **werkgelegenheid** en **inkomsten**, van de transitie naar fossielvrij? Wie lopen dat risico?
- ? Hoe kunnen we op een **passende wijze afscheid nemen** van bedrijven die in het verleden veel goeds hebben betekend voor de stad, maar geen onderdeel meer kunnen zijn van onze toekomst?
- ? CCS is (nog) **onvolwassen, duur en risicovol**. Waarom maakt de Gemeente zich daar sterk voor en, gezien de urgentie van de klimaatopgave, minder voor bewezen en goedkopere technologieën - die bovendien duurzamer zijn - zoals vraagvermindering, wind- of zonne-energie?
- ? Een schone stad die op de toekomst is voorbereid gaat alle Rotterdammers aan. Waarom worden besluiten over de toekomstige energievoorziening en economie van de stad slechts met een **klein groepje stakeholders met bestaande belangen** genomen?

Kansen

De hieronder genoemde kansen zijn geen adviezen van het Rotterdams Klimaat Initiatief. Het gaat om denkrichtingen en startpunten voor het gesprek.

*Circa 75.000 huizen hebben een nog ongeïsoleerde spouwmuur. Een investering van **€ 1.000 per woning** zou de gasrekening tot 15% kunnen verlagen, wat leidt tot **42 Mton CO₂-besparing**. De investeringen worden binnen 5 jaar terugverdiend en kunnen zo **revolveren**.*

***Nul op de Meter** woningen besparen zelfs **100%** van het huidige energiegebruik. Er staan er al circa 1.000 in Nederland. De renovatie levert niet alleen energie op, maar vooral ook een **modernere en comfortabelere woning**. Voor particulieren is de investering vooraf een grote drempel. In 25-40 jaar wordt die wel terugverdiend. Voor woningcorporaties is de grootste drempel dat het nieuw is en een andere manier van werken vraagt. **Duidelijke afspraken en een revolverend fonds** kunnen de toepassing versnellen.*

Maar denk ook zeker aan:

- » Er zijn nog veel te weinig **elektrische laadpunten** in de stad.
- » **Duidelijkheid** over de datum waarop **alleen auto's zonder uitstoot** (elektrisch, waterstof of anders) nog de stad in mogen.
- » **Elektrische sleepboten**.
- » **Verplichte kadestroom** binnen de stadsgrenzen.
- » **Hogere lat voor gebouwrenovaties** in de stad.
- » **Duidelijkheid over datum afkoppeling** van het gasnetwerk.
- » **Stimuleren van energiecoöperaties**.
- » **Behoud van de aandelen in Eneco**. Inzet van Eneco als aanjager van duurzame energieproductie.
- » **Daadwerkelijk duurzame warmte** produceren, dat wil zeggen in de zomer, en deze opslaan.
- » **Lokale Carbon Tax** voor alle energieintensieve bedrijven. In te zetten voor subsidie voor duurzame energieprojecten.

Wat wil Rotterdams Klimaat Initiatief?

Rotterdam, bij monde van het College van B&W, moet zich duidelijk uitspreken en zeggen:

- » Wij werken niet mee aan kolenwarmte.
- » Wij laten in Den Haag weten dat Rotterdam de kolencentrales op de Maasvlakte voor 2020 wil sluiten.
- » Wij stoppen met tekenen en rekenen aan kolenwarmte.
- » Wij roepen als aandeelhouder het Havenbedrijf op te stoppen met lobbyen voor de kolencentrales.